

ปรัชญามุมมองโลก: การนำหลักศาสนาเข้าสู่รั้วมหาวิทยาลัย

'The campus Chapel as an Interfaith Laboratory'

วิเคราะห์มุมมองและแนวคิดผลสะท้อนสู่สังคมไทย

(จากบทความของ รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษมันต์ วัฒนานรงค์

ไทยรัฐออนไลน์, 18 เมษายน: 2554)

โดย ดร. ทรงศักดิ์ พรหมดี คณะศาสนาและปรัชญา มจร วิทยาเขตล้านนา

การเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาคนที่ 45 ที่มีขึ้นในวันอังคารที่ 7 พ.ย. 55 นี้ ระหว่างนาย บารัค โอบามา (Obama) ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาคนปัจจุบัน ที่จะลงสมัครเป็นสมัยที่สองในนามพรรคเดโมแครต กับพรรครีพับลิกัน ซึ่งส่งแคนดิเดตนหาเศรษฐี ที่มีวาทีกรรมฝักใฝ่กับอักษกริบอย่างนายมิตต์ รมอนีย์ (Mitt Romney) คุณเชียร์ใคร?

หลายคนคงมีคำตอบในใจอยู่แล้ว...ที่จะเลือกคนที่รัก..เทใจให้พรรคที่ชอบ แต่บางคนอาจจะบอกว่ามันไปเกี่ยวอะไรกับคนไทย !..เขาจะเลือกใคร..หรือพรรคไหนมันก็เป็นเรื่องของประเทศเขา เราเอาเวลาไปหาเข้ากินค้ำให้อิ่มปากอ้อมท้องจะดีกว่า อะไรทำนองนี้ ความคิดและคำพูดประเภทนี้เราคงห้ามไม่ให้คิดหรือพูดได้ แต่ถ้าคิดดูดีๆ เราก็พึ่งเจอสมการเมืองเล่นงานจนแทบจะไม่มีเวลาหาเข้ากินค้ำ ประเทศเกือบจะเข้าสู่ภาวะวิกฤตด้วยซ้ำไป และนั่นก็เป็นบทเรียนราคาแพง และเป็นทั้งการพลิกวิกฤตให้เป็นโอกาส เพราะทำให้คนไทยทุกวันนี้ ติดตามข่าวสารพันโลกทันเหตุการณ์ ชนิดนั่งติดขอบทีวีก็ว่าได้..การเมืองภาคประชาชน ในระบอบประชาธิปไตย เริ่มมีชีวิตชีวาขึ้นมาทันตาเห็นเลยก็ว่าได้..

หัวข้อและประเด็น ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ อยากให้เรา ได้มองถึงความเป็นจริงของสังคมโดยรอบข้าง ว่าแท้ที่จริงแล้วทุกอย่างไม่ใช่เรื่องไกลตัวของเรามากต่อไปแล้ว เรื่องปากเรื่องท้อง มันคือเรื่องของเศรษฐกิจ เมื่อไม่มีจะกินปากท้องมันหิว อาจมีการปล้นชิง ว่างราว ก็ทำให้เกิดปัญหาสังคม และสุดท้ายเราก็มาแก้ที่การเมืองทั้งสิ้น เพราะต้องอาศัยแรงขับเคลื่อนจากภาคของรัฐบาล ที่มีพรรคการเมืองคือกลุ่มตัวบุคคลที่จะเข้าไปทำหน้าที่ และเป็นตัวแทนในการบริหารประเทศ เขาจะเป็นนักการเมืองที่ดี มีความซื่อสัตย์ตั้งใจบริหารประเทศ หรือเป็นผู้นำที่เอาพวกพ้องเขามาแสวงหาผลประโยชน์จากอำนาจ กอบโกยเอาทรัพย์สินของชาติ และเงินภาษีของประชาชนเข้ากระเป๋าทนเอง มันก็อยู่ที่คะแนนเสียงที่เราให้เขาไปนี่เอง

ที่จริงแล้วเราจะไปโทษแต่เขาไม่ได้ เราต้องดูก่อนว่าวันเลือกตั้ง คือวันที่เขามาขอคะแนนเสียงจากประชาชน เขามาอย่างไร ถ้าเขามาด้วยระบบการต่อรอง นั่นก็คือหนึ่งสิทธิหนึ่งเสียง คิดออกมาเป็นจำนวนเงินและตัวเลข ก็การันตรีได้เลยว่า จะไม่ให้เขาถอนทุนคืนนั้นเป็นไปได้ยาก หรือคิดแบบตรรกะง่ายๆ ก็คือ “เมื่อเข้ามาได้ด้วยเงิน ก็ต้องกลับออกไปด้วยเงิน (ที่กอบโกยได้)” เพียงแค่เหตุ-ผลง่ายๆ แค่นี้ เราก็จะเห็นเป็นรูปธรรมทันที ประชาชนทั้งนั้นเป็นผู้ตัดสินใจว่าจะออกแบบประชาธิปไตยที่เป็นเหมือนบ้านของเรานี้อย่างไร

ลูกหลานไม่ดีเราก็มักพูดว่า..เพราะพ่อแม่สั่งสอนไม่ดีเชื่อไม่ฟังแกว แต่ถ้านักการเมืองไม่ดีเราจะโทษใคร..ถ้าไม่ใช่ตัวเราเอง...ประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างสหรัฐอเมริกา..ไม่ต้องมาพูดหรือรณรงค์เรื่องการซื้อสิทธิขายเสียง..เพราะประชาชนเขาเข้าใจประชาธิปไตยดีแล้ว หากเราไปสอบถาม หรือสัมภาษณ์ เรื่องซื้อสิทธิขายเสียง เขาจะทำหน้างงๆ และไม่เข้าใจความหมายนี้ เพาะในสารระบบความคิดเขาได้พัฒนาเรื่องประชาธิปไตยไปไกลแล้ว การพูดเรื่องซื้อสิทธิขายเสียง จึงเป็นเหมือนกับการไปถามเขาว่าคุณเชื่อเรื่องความบอยเอาเปรียบเผ่าอินเดียนแดงไหม? อะไรทำนองนั้น คือมันเป็นเรื่องของอดีตที่ผ่านมามานานมากๆ จนเขาไม่เข้าใจว่า บ้านเรายังมีระบบนี้อยู่อีกหรือ?

บทบาทและหน้าที่ของชาวอเมริกาคือการหาคนที่ดีที่สุด ที่จะมาเป็นประธานาธิบดีบริหารประเทศ แก้ปัญหาเรื่องเศรษฐกิจและสังคมให้พวกเขา มีงานทำอยู่ดีกินดี การเลือกตั้งประธานาธิบดีครั้งนี้ ชาวอเมริกาให้ความสนใจและดูเหมือนว่า..จะใจจดใจจ่อกับตัวแทนของทั้งสองพรรคที่ต่างมีดีกรีทั้งสองไม่แพ้กัน หลายคนบอกว่าคงเป็นคู่อีกแม่หรือมวยคู่เอกเลยก็ว่าได้ระหว่าง นายบารัคโอบามา พรรคเดโมแครท กับนายมิตต์ รอมนีย์ พรรครีพับลิกัน สิ่งที่น่าติดตามและลุ้นระทึกก็คงจะเป็นโพลที่สำรวจผลคะแนนนิยมที่ ทั้งสองแสดง วิสัยทัศน์และนโยบายออกมา และดูเหมือนว่าปัญหาเศรษฐกิจของอเมริกา ที่ได้รับจากวิกฤตปัญหาหนี้สินในยุโรป จะเป็นจุดอ่อนให้ประธานาธิบดีบารัคโอบามา ที่หวังจะกลับมาครองตำแหน่งเป็นสมัยที่สองต้องสิ้นคอนเพราะคะแนนที่ออกมา ชาวอเมริกาเริ่มหันเหไปกับคำพูดที่เป็นวาทะกรรม ชนิดที่เรียกว่าพลิกชีวหาเป็นอาวุธเด็ดเมตตามหานิยมใช้คารมเศรษฐกิจหว่านล้อมกันนำคุณาติดตามเป็นอย่างยิ่ง

แต่ฝั่งเดโมแครทเมื่อรู้ว่า เพลี่ยงพล้ำเสียคะแนนความนิยมไป ก็ต้องเป็นหน้าที่ของกฤษฎี (ที่ปรึกษา กิตติมศักดิ์) ดีกรือดีดีประธานาธิบดีสองสมัยอย่าง บิล คลินตัน ที่จะต้องควมมาควบออกโรงมาช่วยกอบกู้สถานการณ์ โดยคะแนนเด็ดจากอิมเมจที่เรียกความเชื่อมั่นกลับมาให้พรรคเดโมแครทก็คือ การเปิดตัวแบบเดินเขาไปโอบกอดจับไม้จับมือกับนายบารัคโอบามา ในวันปาฐกถาแสดงวิสัยทัศน์ครั้งใหญ่เมื่อเดือนที่แล้ว แถมท้ายด้วยการทิ้งวลีเด็ดแบบสาดน้ำยาดับกลิ่นปากชั้นดี เพื่อแหวกวงล้อมจากวาทะกรรมคาน้ำลายของฝ่ายตรงข้าม สรุปใจความสั้นๆได้ว่า “กรุงโรมไม่ได้สร้างเสร็จในวันเดียวอะไรทำนองนั้น” ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นไม่ได้เกิดในช่วงที่นายโอบามา เขามาบริหารประเทศ แต่ปัญหาต่างๆ ได้เกิดขึ้นตั้งแต่สมัยนายจอร์จ ดับเบิลยู บุช อดีตประธานาธิบดี ซึ่งเป็นกฤษฎีของพรรครีพับลิกันเคยบริหารประเทศเป็นประธานาธิบดีก่อนหน้านั้น ได้ทิ้งปัญหาเรื้อรังเอาไว้ ดังนั้นภายในระยะเวลาสี่ปี คงแก้ไขปัญหาเหล่านี้ไม่ได้ ต่อให้เป็น จอร์จดับเบิลยู บุช อีกสักสิบคนที่เป็นคนสร้างปัญหาเอง ก็ไม่สามารถแก้ปัญหาตัวเองนี้ได้ภายในสี่ปี ดังนั้นจึงต้องควรให้โอกาสบารัคโอบามาบริหารต่อไป และเขาการันตรีได้ว่า นโยบายและการบริหารทุกอย่างได้เดินมาถูกทางแล้ว เพียงแต่ขอเวลาประชาชนชาวสหรัฐอเมริกา..ให้โอกาสบารัคโอบามา เป็นประธานาธิบดีอีกสมัย. เพียงแค่นี้คะแนนที่กำลังตกเป็นรองก็พลิกกลับขึ้นมาชนิดหน้ามือเป็นหลังมือเลยทีเดียว

นอกจากนั้น คณะนักข่าวจากโพลสำรวจของสำนักข่าวรอยเตอร์ (Reuters) ถามคนอเมริกันให้ความเชื่อถือใครมากที่สุด จากการดีเบต โดอภิปรายตัวต่อตัวครั้งที่1 (First Debates) ที่มหาวิทยาลัยเดนเวอร์ เมื่อวันที่ 4 ต.ค. ที่ผ่านมา ปรากฏว่า บารัคโอบามาได้คะแนนนิยมมากกว่า เพราะจากคำพูดและนโยบายที่ดินที่กินใจชนชั้นล่างและกลุ่มนักศึกษา เน้นมากที่สุดก็คงเป็นเรื่องการศึกษา ที่ถูกนายमितต์ รอมนีย์โจมตีเรื่องการสร้างหนี้ให้กับนักศึกษา ที่ถูกเรียกว่า “ใบปริญญาหนี้” แต่นายโอบามา ก็ตอบได้อย่างกินใจว่า “คนที่ไม่มีโอกาสในการในเรื่องการศึกษา แม้แต่การเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่จะยื่นมาเพื่อการสร้างโอกาสให้กับชีวิตตนเองยังมีน้อย ดังนั้นนโยบายของเขาก็คือการสร้างโอกาสให้กับคนจน.. แม้แต่ตัวประธานาธิบดีและสุภาพสตรีหมายเลขหนึ่งคือภรรยาเขาเอง ก็เคยกู้ยืมกองทุนเพื่อการศึกษา จึงก้าวมาได้ไกลขนาดนี้ เพราะความมุ่งมั่นในสิ่งที่ดี และมีรัฐบาลซึ่งเปรียบเหมือนแม่ที่ดูแลลูกๆคือประชาชนทุกคน อย่างเข้าใจและเข้าถึงอย่างใกล้ชิดนั่นเอง” แต่สำนักข่าว CNN ทำโพลสำรวจหลังการดีเบต ครั้งนี้กลับตรงข้ามเพราะให้นายรอมนีย์ชนะ ดังนั้น นโยบายใคร ดีกว่ากัน อันนี้ตอบยาก แต่ถ้าถามว่านโยบายเชิงสันติภาพของใครดีที่สุด เราก็ต้องยอมรับว่า นโยบายที่พรรคเดโมแครทใช้ในปัจจุบันเดินมาถูกทางแล้วในเรื่องของการแก้ปัญหาเพื่อสันติภาพของโลกในปัจจุบัน

นโยบายและแผนงานการบริหารงานของ ประธานาธิบดีบารัคโอบามา จากพรรคเดโมแครต มีอะไรดีที่ไม่อดิตประธานาธิบดีสองสมัยอย่างนายบิล คลินตัน ถึงกล้าออกมาการันตี โดยเอาชื่อเสียงของตัวเองออกมาเสี่ยงขนาดนั้น ผู้เขียนขอหยิบยกเอานโยบายด้านการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมของ นายบารัคโอบามา จากบทความของ รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษมันต์ วัฒนานรงค์ **ไทยรัฐออนไลน์**, 18 เมษายน: 2554 มาให้อ่านและศึกษาวิเคราะห์มุมมองและแนวคิด ดังต่อไปนี้

วิเคราะห์มุมมองและแนวคิด:

- ✚ สาส์นจากทำเนียบขาวของประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาถึงอธิการบดีมหาวิทยาลัย ?
- ✚ ทำไมต้องนำศาสนาเข้าสู่สถาบันการศึกษา ?
- ✚ การเผยแผ่ศาสนาในสังคมไทย ?
- ✚ การเตรียมการในประเทศไทย ?
- ✚ บทสรุป ?

- “**ความศรัทธาที่มีอยู่ในชุมชนนั้นจะนำไปสู่ปลายทางของสังคมที่สันติสุข: สาส์นประธานาธิบดี Obama**”

สาส์นจากทำเนียบขาวของประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาถึงอธิการบดีมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกา ประมาณ 4,000 แห่งทั่วประเทศเมื่อเดือน มีนาคม 2554 ซึ่งนอกจากจะเป็นสาส์นที่มีเนื้อหาอย่างชัดเจนแล้วยังเป็นสาส์นที่สร้างความประหลาดใจกับผู้รับพอสมควร เพราะเนื้อหาในสาส์นนั้นไม่ใช่เป็นการเรียกร้องให้มหาวิทยาลัยพัฒนาการเรียนการสอนทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อเป็นผู้นำของโลก หรือเพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจให้กับประเทศ แต่ให้มหาวิทยาลัยร่วมมือกับองค์กรศาสนาในท้องถิ่น เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างผู้ที่มีความเชื่อหรือมีศาสนาที่แตกต่างกันให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ

ประธานาธิบดี Obama มีความคิดว่า “ความศรัทธาที่มีอยู่ในชุมชนนั้นจะนำไปสู่ปลายทางของสังคมที่สันติสุข” และเสนอ 4 รูปแบบ (Model) ในการดำเนินการให้กับมหาวิทยาลัย โดยรูปแบบแรกให้ดำเนินการเรื่อง

ผู้ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับพระเจ้า (The God Counselor) รูปแบบนี้สอนศาสนาจารย์ในมหาวิทยาลัย (University Chaplains) เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการให้คำปรึกษาและคำสอนทางด้านศาสนาและความเชื่อในลัทธิต่าง ๆ รูปแบบที่สอง เป็นการให้ผู้เชี่ยวชาญภายนอก (The External Expert) การนำผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกมหาวิทยาลัยเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจการของมหาวิทยาลัยนอกจากจะได้ผลในการเพิ่มจำนวนผู้สมัครเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยเมื่อมีการใช้รูปแบบนี้เมื่อ 15 ปีก่อนนี้แล้ว ยังจะช่วยสร้างความเข้าใจในรูปแบบที่หลากหลายทางด้านความเชื่อของประชากรในมหาวิทยาลัยด้วย รูปแบบที่สาม เป็นการสร้างรูปแบบความศรัทธาที่หลากหลาย (Multifaith Model) เมื่อก่อนนี้การหารูปแบบความศรัทธาที่หลากหลายเป็นเรื่องยากในมหาวิทยาลัย มีเพียงการไม่กีดกันความศรัทธาที่แตกต่างไปจากจารีตของคนส่วนใหญ่เท่านั้น แต่ในปัจจุบันสามารถพบเห็นและจัดรูปแบบเพื่อตอบสนองความต้องการได้ และรูปแบบที่สี่ ให้ดำเนินการเกี่ยวกับโบสถ์ในมหาวิทยาลัย (The Established Church) มหาวิทยาลัยหลายแห่งมีโบสถ์และองค์กรศาสนาเป็นผู้อุปถัมภ์ เช่น Harvard, Stanford, Princeton, และ Duke เป็นต้น สามารถดำเนินการให้โบสถ์เป็นห้องปฏิบัติการสำหรับความเชื่อและความศรัทธาที่หลากหลาย การดำเนินการอาจผ่านภาควิชา คณะวิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและการจัดกิจกรรมต่างๆในมหาวิทยาลัย ฯลฯ

: หากเราวิเคราะห์ประเด็นแรกจากเนื้อหาในสาส์น ก็เห็นได้ว่าไม่ใช่แต่อธิการบดีของมหาวิทยาลัยกว่าสี่พันแห่งทั่วอเมริกาเท่านั้นที่ประหลาดใจ ทั่วโลกแม้แต่เราเองพอได้อ่านบทความนี้แล้วก็ถึงกลับไม่อยากจะเชื่อว่าผู้นำของโลก ที่มีทั้งอำนาจและทุกสิ่งทุกอย่าง ที่ได้จากการควมบ้าควงปั่นสวมนวมควบอบย ไล่ล่าและกะหายเงินและอำนาจมากกว่าครึ่งสหัสวรรษ จนมีศัตรูอยู่รอบด้าน แต่มาวันนี้ทำไมแนวคิดและนโยบายที่ผ่อนปรนแบบนี้จึงมีได้หรือเป็นเพราะชาวอเมริกาเริ่มเข้าใจแล้วว่า อำนาจที่ได้มาจากการขี้ม้าควงปั่นไม่ใช่อำนาจที่แท้จริง การสร้างสันติภาพและภารดรภาพในหัวใจของคนทีคิดจะเป็นศัตรูต่างหากคืออำนาจและความเป็นธรรมแห่งมวลมนุษยชาติที่แท้จริง

๒.ทำไมต้องนำศาสนาเข้าสู่สถาบันการศึกษา

ประเทศไทยมีผู้นับถือศาสนาพุทธเป็นส่วนมาก การศึกษาของไทยเกี่ยวข้องกับศาสนาพุทธและมีวัดเป็นสถานศึกษาที่สำคัญมาโดยตลอดโดยเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐาน รัฐบาลตั้งโรงเรียนในวัดขึ้นจำนวนมากและใช้ชื่อโรงเรียนตามชื่อวัดเป็นส่วนมากตามที่ทราบกันดีแล้วนั้น ต่อมารัฐบาลจัดตั้งสถานศึกษานอกวัดขึ้นและมีการจัดการศึกษาที่หลากหลายสาขาวิชาและระดับชั้นของการศึกษาทำให้มีสถาบันการศึกษาเกิดขึ้นจำนวนมากที่อยู่นอกวัด นอกจากนั้นยังมีสถาบันการศึกษาจำนวนหนึ่งเกิดขึ้นจากการอุปถัมภ์ของศาสนาอื่น ๆ ที่ไม่ใช่พุทธศาสนาเกิดขึ้นอีกเช่นกัน

ความหลากหลายทางความเชื่อ และการนับถือศาสนาในประเทศไทย มีการดำเนินการทั้งในระดับสถานศึกษาและในระดับสังคมได้อย่างเหมาะสมมาโดยตลอด แต่เมื่อมีพัฒนาการทางเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เกิดการรวมตัวกันของกลุ่มคนในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลก ได้มีโอกาสติดต่อถึงกันได้อย่างรวดเร็ว สะดวก และด้วยหลากหลายช่องทางของการสื่อสาร มีการเผยแพร่ความคิด ความเชื่อ ความศรัทธา และศาสนาในรูปแบบต่างๆมากขึ้นและการเผยแพร่นั้นกลุ่มประชากรในสถาบันการศึกษาเป็นเป้าหมายที่สำคัญ

จากการที่สหรัฐอเมริกาให้ความสำคัญกับมหาวิทยาลัยในการจัดการเรื่องของความเชื่อ ความศรัทธา และศาสนาที่หลากหลายนั้น แสดงให้เห็นว่า การทำให้บุคคลมีแบบแผนของความเชื่อ ความศรัทธา และศาสนาเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจนั้น เป็นสิ่งที่จะนำไปสู่สันติภาพและความสงบสุขของมวลมนุษยชาติได้ การที่บุคคลไม่มีสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจ หรือมีสิ่งยึดเหนี่ยว แต่เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวที่สามารถสร้างความไม่สงบสุขในสังคมได้ง่าย จะเป็นอุปสรรคสำหรับการพัฒนาอารยธรรมของมวลมนุษยชาติ ความไม่สงบสุขในสังคม ความล่าช้าในการพัฒนา รวมทั้งสงครามและการสู้รบต่าง ๆ ในอดีตของมนุษยชาติส่วนหนึ่งเกิดจากความแตกต่างทางด้านความคิดความเชื่อความศรัทธาและศาสนาเป็นสำคัญ

สถาบันการศึกษาเป็นแหล่งสร้างภูมิปัญญาให้กับบุคคลในสังคม การนำศาสนาเข้าสู่สถาบันการศึกษาด้วยรูปแบบต่าง ๆ ทั้ง 4 ประการตามแบบของสหรัฐอเมริกานั้น ประเทศไทยได้ดำเนินการมาโดยตลอด และบางสถาบันการศึกษาได้มีการดำเนินการมากกว่า 4 รูปแบบ แต่ละรูปแบบอาจจะมากบ้างน้อยบ้างตามจังหวะเวลา และนโยบายของผู้บริหาร แต่เหตุผลสำคัญที่ควรนำศาสนาเข้าสู่สถาบันการศึกษาคือ “การทำให้บุคคลมีสิ่งยึดเหนี่ยวทางใจที่ถูกต้อง ดีงาม และเหมาะสมกับแต่ละบุคคล นอกเหนือจากการมีวิชาการและวิชาชีพที่เข้มแข็งแล้วควรมีจิตใจที่เข้มแข็งด้วย”

: จากบทวิเคราะห์ของ รศ. ดร. กฤษณ์ วัฒนารงค์ ในนโยบายของผู้บริหารที่เป็นเหตุผลและความสำคัญหลักว่าทำไมต้องนำศาสนาเข้าสู่รั้วมหาวิทยาลัย ผู้เขียนคงไม่ต้องสรุปอะไรมาก เพราะทำให้เราได้เข้าใจอย่างชัดเจนเลยว่า นี่และคือประเด็นและเป้าประสงค์หลักของโครงสร้างที่แข็งแกร่งของสังคมไทย ผู้เขียนจะขอเสริมในประเด็นนี้เป็นห่วง นั่นก็คือ “การพัฒนาแต่วัตถุ จนลืมนึกถึงเรื่องของจิตใจ” การพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อเป็นผู้นำของโลก หรือเพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจให้กับประเทศไทยยิ่งใหญ่นั้น คือนโยบายที่อเมริกาหลงทางมาตลอด เพราะทำให้หลงในอำนาจ และหลงในความยิ่งใหญ่จนมองไม่เห็นปัญหาและทางออกมายาวนาน ประชาชนมีความสุขอยู่บนโลกของวัตถุ และก็ดูเหมือนว่าจะพยายามแก้ไขแต่ยิ่งแก้ก็ดูเหมือนจะยิ่งเลวร้ายลงกว่าเดิม จนนำไปสู่ปัญหาในภาคของสังคมและวัฒนธรรมในระดับโลกจนทุกวันนี้ เช่น ปัญหาการก่อการร้ายครั้งใหญ่ที่เราเรียกว่า 911 เมื่อ 19 กย 2002 ณ ตึกเวิลด์เทรดเซ็นเตอร์ ที่เป็นอุทการณ์และฝันร้ายของคนอเมริกาจนทุกวันนี้

วิธีแก้ปัญหาคือสิ่งที่ผิดพลาด ที่เราได้เห็นนั่นก็คือ สหรัฐอเมริกา ใช้วิธีหนามยอกเอาหนามบ่ง เมื่อถูกกระทำด้วยความรุนแรง ก็ต้องใช้ความรุนแรงกว่า สหรัฐมีอำนาจและมีกำลังสรรพาวุธทุกอย่างมากอยู่แล้ว จึงแก้ด้วยวิธีการประกาศสงครามปราบปรามการก่อการร้ายทันที.. อาจเป็นเพราะด้วยความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของชาวอเมริกาที่ไม่เคยมีมาก่อนในประวัติศาสตร์ จึงทำให้ประธานาธิบดี จอร์จ ดับเบิลยู บุช รู้สึกถึงความเจ็บช้ำและการเสียหายของผู้นำโลกอย่างบอกไม่ถูก พอรุ่งเช้าของวันต่อมาหลังวินาศภัยครั้งยิ่งใหญ่ ควันไฟและคาน้ำตาที่ยังโพลพุ่มอยู่บนซากปรักหักพังของตึกเวิลด์เทรดเซ็นเตอร์ ภายใต้สถานการณ์สูญเสียจึงทำให้อารมณ์ของชาวอเมริกาได้พลอยตาม เมื่อผู้นำประกาศจะตามล่า อาชญากรผู้อยู่เบื้องหลังวินาศภัยในครั้งนี้ ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนก็จะพลิกฟ้าคว่ำแผ่นดินตามหา สงครามมหาการยุทธ์ในภาคอวกาศโทมาฮอว์คก็เกิดขึ้นนั้นแต่นั้นเป็นต้นมา...

๓. การเผยแพร่ศาสนาในประเทศไทย ประเทศไทยมีเสรีภาพในการนับถือศาสนา แต่ในทางปฏิบัติเมื่อต้องติดต่อหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ หรือภาคเอกชนในการกรอกข้อความตามแบบฟอร์มต่าง ๆ มักจะมีช่องให้ระบุศาสนาอยู่ด้วย ถ้าไม่กรอกข้อความ หรือระบุว่าไม่มีศาสนา อาจทำให้แบบฟอร์มไม่สมบูรณ์ได้ และอาจมีผลอย่างอื่นตามมาได้เช่นกัน ดังนั้นศาสนาจึงเป็นสิ่งที่คนไทยส่วนมากยอมรับว่า “ต้องมี” ถ้าไม่มีศาสนาจะเป็น “คนแปลก” อาจทำให้ไม่มีใครอยากคบหาสมาคมด้วย

การเผยแพร่ศาสนาสามารถทำได้อย่างเสรีค่อนข้างมากในประเทศไทย จึงมีศาสนา ลัทธิ นิกาย ความเชื่อต่าง ๆ มากมายพยายามเผยแพร่ให้คนไทยยอมรับนับเอาเป็นความเชื่อถือ ศรัทธา หรือเปลี่ยนไปนับถือศาสนานั้น ความพยายามนี้มีมานานตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงปัจจุบัน ทุกวันนี้ยังมีคนต่างชาติเข้ามาเผยแพร่ศาสนา แต่ก่อนจะพบเห็นเป็นชาวยุโรป หรืออเมริกันแต่งกายเรียบร้อย สวมเสื้อขาว กางเกงสีเข้ม ผูกเน็คไท ซ้ำจักรยานหรือเดินไปตามที่ชุมชนหรือหมู่บ้านแจกเอกสาร อธิบายศาสนาเป็นภาษาไทยสำเนียงตะวันตก แต่ปัจจุบันมีทั้งชาวเอเชีย เช่น จีน และ แอฟริกัน เป็นผู้เผยแพร่ศาสนา ออกเดินเท้าชักชวนคนในหมู่บ้านต่าง ๆ ให้เข้าเป็นสมาชิกและร่วมกิจกรรมของศาสนาด้วยรูปแบบและกลวิธีต่าง ๆ มีการใช้สื่อต่าง ๆ เผยแพร่ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งนี้เพื่อต้องการเพิ่มสมาชิกให้มากขึ้น การดำเนินการดังกล่าวเป็นความงดงามและแสดงถึงเสรีภาพในประเทศไทยและช่วยให้บุคคลที่ขาดสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจได้พบกับสิ่งที่เหมาะสมกับตนเอง

ในขณะเดียวกันการเผยแพร่พุทธศาสนาในประเทศไทยนั้น จากเดิมที่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับสถาบันการศึกษาเพราะมีการพึ่งพิงกันมาในอดีตกาลที่ยาวนาน ในปัจจุบัน “วัด” กับ “โรงเรียนในวัด” มีความสัมพันธ์ที่น้อยลงกว่าแต่ก่อน เนื่องจากส่วนมากครูในโรงเรียนมีระดับการศึกษาและคุณวุฒิทางการศึกษามากกว่าพระในวัด จึงไม่ต้องพึ่งพิงพระในวัดเหมือนในอดีตกาล นอกจากนั้นหลักสูตรและการสอนไม่เอื้อให้พระมีส่วนร่วมในการสอนมากนัก นอกจากมาร่วมในพิธีกรรมทางศาสนาเท่านั้น จะมีเฉพาะพระบางรูปเท่านั้นที่ได้รับนิมนต์ไปเทศน์ให้กับนักเรียน นักศึกษา หรือบุคลากรทางการศึกษาในสถาบันการศึกษาเป็นครั้งคราว และพระเหล่านั้นมักจะเป็นพระที่เป็นที่รู้จัก หรือพบเห็นตามสี่มุมลชนบ่อย ๆ และมีกิจนิมนต์มากไม่สามารถรับนิมนต์ได้ทั่วถึงยิ่งโรงเรียนเล็กๆห่างไกลยิ่งไม่มีโอกาส

: วิเคราะห์อุปสรรคและปัญหาการเผยแพร่ศาสนาในสังคมไทย อันที่จริงแล้วคนไทยเราจะใช้คำว่าเผยแพร่ศาสนา คงไม่ตรงประเด็นนัก เราควรจะใช้คำว่าช่วยกันสืบทอดมรดกอันทรงคุณค่าของคนไทย น่าจะเหมาะสมกว่า เพราะเราต้องทำความเข้าใจศาสนามาก่อนว่า ศาสนาคืออะไร ศาสนามีความจำเป็นต่อชีวิตเราไหม เมื่อเราตั้งคำถามนี้แล้ว อะไรคือบทบาทหน้าที่ของศาสนาในสังคม เช่นศาสนาพุทธ ที่คนไทยเรานับถือและสืบทอดกันมาแต่บรรพบุรุษ หากเราศึกษาดีๆเราก็จะพบว่า แท้ที่จริงศาสนาคือ “เรื่องของจิตใจ จิตใจคือสิ่งที่อยู่ในช่องว่างของวัตถุที่ไม่อาจจะเติมเต็มได้ด้วย สงคราม ความรุนแรง ความแตกแยก การเอารัดเอาเปรียบ การถูกเหยียดหยาม กดขี่ข่มเหงและความไม่เป็นธรรมในสังคม” ความหมายทั้งหมดนี้คือบทบาทหน้าที่ของศาสนาทุกศาสนาในสังคมไทย แล้วเราจึงจะคิดว่าศาสนาไม่จำเป็นอยู่อีกหรือไม่

๔. การเตรียมการสำหรับประเทศไทย

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ และวิชาชีพเท่านั้น ไม่อาจทำให้สังคมมีความสุขสงบ และประชาชนมีความสุขได้ ควรมีการพัฒนาความเข้มแข็งทางจิตใจด้วย หน่วยงานของรัฐและองค์กรทางศาสนาจะมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้าง เยียวยา แก้ไข ภาวะจิตใจของประชาชนในสังคม แต่กลไก วิธีการ กระบวนการ รวมทั้งเครื่องมือในการฝึกอบรมนั้นมียู่พร้อมในมหาวิทยาลัย เพียงแต่รัฐบาลจะมอบหมายภารกิจนี้ให้มหาวิทยาลัยอย่างชัดเจนเหมือนอย่างสหรัฐอเมริกาในการพัฒนาจิตใจพลเมืองของชาติให้มีความเข้มแข็ง มีความคิด ความเชื่อ ความศรัทธา และศาสนาที่เหมาะสมกับปัจเจกบุคคลแล้ว เชื่อว่าภารกิจนี้จะประสบความสำเร็จ สามารถสร้างเอกภาพทางความคิดให้กับพลเมืองไทยได้ในอนาคตโดยเตรียมการดังนี้

1. **นโยบายภาครัฐ** หน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ออกกฎระเบียบ คำสั่ง และมีสายงานบังคับบัญชา ควรดำเนินการให้มหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ สามารถดำเนินการนำศาสนาเข้าสู่สถาบันการศึกษาได้อย่างถูกต้อง มีระเบียบปฏิบัติที่ชัดเจน มีกฎหมายรองรับ การปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงาน
2. **การผลักดันภาคสังคม** องค์กรภาคเอกชนและพลังมวลชนในสังคมควรร่วมมือกันผลักดันให้สถาบันการศึกษามีการดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้นักเรียน นิสิต นักศึกษาในสถานศึกษา มีสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจให้เหมาะสมกับปัจเจกบุคคล และผลักดันให้สถาบันการศึกษาเป็นผู้นำทางความคิดให้กับสังคมมากกว่าที่เป็นอยู่
3. **การตระหนักแห่งตน** สถาบันการศึกษาควรให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้มแข็งทางจิตใจควบคู่กับการสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการและวิชาชีพให้กับนักเรียน นิสิต นักศึกษาในสถานศึกษา และในส่วนของประชาชนแต่ละคนควรตระหนักและเตรียมพร้อมในการใช้ชีวิตกับสังคมที่มีความหลากหลายในความคิด ความเชื่อ ศรัทธา และศาสนา การเป็น “บุคคลผู้มีศาสนา” ควรเป็นค่านิยมที่ประชาชนยึดถือและยอมรับความแตกต่างอีกทั้งให้ความสนใจใฝ่รู้ในลัทธิความเชื่อและศาสนาต่างๆในสังคม นอกจากนั้นหน่วยงานทางพุทธศาสนาเช่น มหาเถรสมาคม ควรริบเร่งดำเนินการพัฒนา “พระสังฆาธิการ” ที่มีหน้าที่ปกครองสงฆ์และบริหารจัดการพุทธศาสนา และ “พระธรรมทูต” ที่สามารถสั่งสอนหรือเผยแผ่พุทธศาสนาอย่างมีคุณภาพ และควรดำเนินการอย่างรวดเร็วเพื่อให้เพียงพอและทันกับความต้องการ

ดังนั้นการจัดตั้ง “สถาบันเผยแผ่พุทธศาสนาแห่งชาติ” จึงเป็นภารกิจเร่งด่วนที่ต้องรีบดำเนินการ

: วิเคราะห์การเตรียมการ ในด้านภารกิจเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการจัดตั้ง “สถาบันเผยแผ่พุทธศาสนาแห่งชาติ” หากแนวคิดนโยบายและภารกิจนี้ ถูกสานต่อและดำเนินการต่อเนื่อง รัฐบาลได้เห็นถึงความสำคัญนำมาเป็นนโยบายเร่งด่วน ที่จะแก้ปัญหาเรื่องความขัดแย้ง และปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้นได้ อีกทั้งแนวคิดเรื่องการจัดตั้ง สถาบันเผยแผ่พุทธศาสนาแห่งชาติ นั้นไม่ใช่เป็นแนวคิดใหม่ อันที่จริงสถาบันนี้ได้ถูกสถาปนาขึ้นมาตั้งแต่ปี พุทธศักราช ๒๔๓๖ เมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวสิ้นเกล้ารัชกาลที่ ๕ พระองค์ทรงมีพระดำริ และพระวิสัยทัศน์ที่ยาวไกล ได้เห็นความเจริญของโลกตะวันตก ที่เป็นโลกแห่งความเจริญทางด้านวัตถุ พระองค์จึงได้สร้างสถาบันที่จะเป็นที่สร้างความเจริญทางจิตใจให้กับสังคมไทย โดยได้ใช้พระนามของพระราชบิดาที่เป็น

รัชกาลที่ ๔ ว่า “สภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย” และได้เปลี่ยนชื่อมาเป็น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย หรือเรามากเรียกกันติดปากว่า “มหาวิทยาลัยสงฆ์” ในปัจจุบันนั่นเอง

ดังนั้น ภารกิจเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการไม่ใช่เพียงการจัดตั้ง แต่เป็นการให้การสนับสนุนสถาบันที่มีบทบาทและหน้าที่ในการดำเนินการด้านพุทธศาสนา หรือทุกศาสนาในสังคมไทย โดยที่ภาครัฐต้องบรรจุแนวคิดและแผนนโยบายนี้ เข้าสู่วาระการบริหารประเทศที่เร่งด่วนเหมือนกับภารกิจสิบหกข้อในปัจจุบัน เช่นเดียวกับนโยบายของประธานาธิบดีบาร์คโอบามา ของสหรัฐอเมริกา ที่ได้เข้าใจแล้วว่า โลกของวัตถุ กับจิตใจจะต้องอยู่คู่กัน และพัฒนาไปพร้อมๆ กัน ความสงบสุขแห่งมวลมนุษยชาติจึงจะเกิดขึ้นได้

๕.สรุป การนำศาสนาเข้าสู่สถาบันการศึกษาเป็นการพัฒนาความเข้มแข็งทางจิตใจให้กับพลเมืองของชาติ นอกเหนือจากความเข้มแข็งทางวิชาการและวิชาชีพ การทำให้คนมีศาสนาเป็นการสร้างอารยธรรมให้แก่มนุษยชาติ และสามารถสร้างความสงบสุขให้เกิดขึ้นในสังคมได้ ประเทศไทยมีกลไกในการดำเนินการเผยแผ่และธำรงรักษาพุทธศาสนาอย่างดีงามมาโดยตลอด แต่บางเวลาอาจไม่ต่อเนื่อง หรือบางครั้งอาจไม่เจตนาทำให้เกิดความเห็นห่างระหว่างศาสนากับสถาบันการศึกษา เช่น การตัดคำว่า “วัด” ออกจากชื่อของโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในที่ดินของวัดเป็นต้น ควรจัดให้มีสถานที่ประกอบศาสนกิจ หรือ ศาสนพิธีในมหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาทุกประเภทและทุกระดับ สถาบันการศึกษาควรให้ความสำคัญในการพัฒนาความคิด ความเชื่อ ความศรัทธาและการนับถือศาสนาที่ถูกต้องและเหมาะสมมากขึ้น ถึงแม้จะมีความรู้สึกทำตามอย่างสหรัฐอเมริกา แต่ถ้าพิจารณาอย่างรอบคอบแล้ว ประเทศไทยนำศาสนาเข้าสู่สถาบันศึกษาก่อนจะมีประเทศสหรัฐอเมริกาเสียอีก

: ดังนั้น จากบทความและการวิเคราะห์ ทั้งหมดนี้คงทำให้ผู้อ่านเข้าใจไม่มากก็น้อยว่า สังคมไทยมีรูปแบบและเอกลักษณ์ที่ถูกหล่อหลอมมาด้วยศาสนาพุทธซึ่งเป็นรากฐานของสังคมไทยเป็นรากแก้วที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนไทยมาแต่บรรพบุรุษ การนับถือศาสนา คือ การช่วยกันรักษามรดกอันทรงคุณค่า เป็นหน้าที่ของเราทุกคนที่จะช่วยกันสืบทอด และรักษาไว้ให้เป็นหัวใจหลักของสังคมไทยต่อไป

การเลือกตั้งประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกาคนที่ 45 ในวันที่ 7 พฤศจิกายน 2555 จะเป็นนายบาร์คโอบามา จากพรรคเดโมแครต หรือนายมิตต์ รอมนีย์ จากพรรครีพับลิกัน คนใดก็ได้แล้วแต่ แต่สิ่งที่เราในฐานะประชากรบนโลกนี้ ที่มุ่งหวังและอยากเห็นนั่นคือ “ปรัชญามุมมองผู้นำของโลก” ที่มีแนวคิดและนโยบายที่จะสรรค์สร้างโลกใบนี้ให้น่าอยู่ และอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ใช้หลักธรรมทางศาสนาที่มีในแต่ละศาสนา เพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา และปัญหาสังคม สร้างภูมิคุ้มกันให้กับสังคมด้วยครอบครัวที่อบอุ่น เร่งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้กับเด็กและเยาวชนของทุกๆ สังคมในระดับชาติ นานาชาติ และโลกนี้ ต่อไป